

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.13, november 2018

Indledningen er redigeret af Klaus Nielsen og Kim Steen Ravn

Tilsyn ved ph.d. Jes Fabricius Møller

Denne pdf er en læseversion af værkets indledning. Værket findes digitalt med punktcommentarer, tekstredigering og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2024

Indledning til

“Psalmer ved Ægte-Foreningen imellem Hr. David Seidelin, Sognepræst til Rimsøe og Kastbjerg Menigheder og Jomfrue Charl. Marie Birch Diechman i Haarbye Kirke den 30te Maj 1823”

ved Stine Holst Petersen

Indhold

- 1 Anledning
- 2 Brudeparret
- 3 Salmerne
- 4 Melodier
- 5 Efterliv
- 6 Anvendt litteratur

1 Anledning

Psalmer ved Ægte-Foreningen blev skrevet i anledning af ægteskabet mellem præsten David Seidelin og Charlotte Marie Birch Diechman, der blev holdt den 30. maj 1823. Brylluppet fandt sted i Haarby Kirke på Fyn, hvor brudens onkel og plejefar var præst.

2 Brudeparret

Bruden Charlotte Diechman var datter af borgmesteren i Kolding, Hans Diechman. Hun voksede op i Haarby hos sin barnløse moster og onkel. Gommen David Seidelin var søn af præsten ved Vor Frue Kirke i Odense, Christian Davidsen Seidelin. Han læste teologi i København og var i en årrække underviser ved Efterslægtsselskabets

Realskole før han blev kaldet til embede i Rimsø sogn (Seidelin 1835, s. 13). Det er muligt, at David Seidelin har truffet Grundtvig i sin tid i København, men salmerne efterlader ikke et indtryk af noget nærmere bekendtskab mellem Grundtvig og parret. Mere sandsynligt er det, at Grundtvig har skrevet bryllupssalmerne på bestilling af Andreas Seidelin, der var Grundtvigs bogtrykker i disse år og broder til David Seidelin. *Bibliografien* bringer oplysninger om en optegnelse af Svend Grundtvig (fasc. 387 i Grundtvig-Arkivet), der lyder: "I Adresseavisen f. 1814-16 (måske også 17-18) findes ifølge Gr.s udsagn adskillige anonyme vers af ham, gjorde efter bestilling af gode venner. Fra samme periode adskillige særskilt trykte lejlighedsvers, skrevne for fremmede folk, uden navn, mest gjorde for Seidelin" (Johansen 1952, s. 376). Steen Johansen selv skriver, at det ikke med rimelighed kan antages, at Grundtvig skulle have været "engageret som fast lejlighedspoet" for Andreas Seidelin (s. 376), men noget har han skrevet efter aftale med bogtrykkeren, og bryllupssalmerne kunne meget vel være et eksempel på det.

3 Salmerne

De to salmer er skrevet til afsyngning henholdsvis før og efter vielsen. De tager udgangspunkt i traditionelle temaer, der behandles meget generelt. Den første er en hyldest til kærligheden i himlen og på jorden. Kærligheden er livets lys, den har kraft til selv i alderdommen at afvende det tiltagende mørke og kulden (strofe 1). Kærlighed er det, der kan forene os, den er båndet mellem os og Gud, og den er, hvad Gud befaler os at være i gerning (strofe 2). Den sidste strofe rækker frem mod den forestående vielse og udtrykker ønsket om, at kærligheden fra Gud må knytte brudeparret til hinanden og til Gud gennem resten livet (Hansen 1937, s. 79 f.).

Den anden salme kredser om naturen, træerne og blomsterne, der netop er sprunget ud på ny omkring brudeparret. Naturen bliver i første strofe brugt som billede på brudeparrets kærlighed og den nye tid, de er ved at træde ind i sammen. I anden strofe bliver deres ønsker og håb til Gud om et godt liv betonet (Hansen 1937, s. 80 f.).

4 Melodier

Melodien til første salme er komponeret i 1642 af tyskeren Johann Schop til digteren Johann Rists "Werde munter, mein Gemüthe". Salmen handler om at finde trøst ved livets ende og blev oversat til dansk i 1663 under titlen "Nu velan, vær frisk til mode". Den anden salme har også melodi af en tysk komponist, Philipp Nicolai. Han komponerede melodien til sin egen salmetekst "Wie schön leuchtet der Morgenstern", der udkom som en del af trøsteskriften *FrewdenSpiegel deß ewigen Lebens* i 1599. Salmen blev oversat til dansk allerede omkring 1600 under titlen "Af højheden oprunden er" (Kjærgaard 2008, s. 475).

5 Efterliv

Hvorledes salmerne blev modtaget ved brylluppet vides ikke, og Grundtvig lod dem ikke trykke igen. "Kjærlighed det er, som throner" synes dog at være en forløber for salmen "Kiærlighed er Lysets Kilde", som Grundtvig lod trykke med 5. oplag af *Fest-*

Psalmer (1853), og som i dag er at finde *Den Danske Salmebog* (Kjærgaard 2008, s. 648).

6 Anvendt litteratur

- Bibliografien, se Johansen, Steen (1948-1954).
- *Den Danske Salmebog* (2002). København.
- Grundtvig, N.F.S. (1853) "Kiærlighed er Lysets Kilde" i *Fest-Psalmer*, 5. opl. [1850], s. 129 f. København.
- Hansen, Uffe (1937-1966) *Grundtvigs Salmedigtning. Dens Historie og Indhold*, bind 1-3, bind 1: 1810-1837. Odense og København.
- Johansen, Steen (1948-1954) *Bibliografi over N.F.S. Grundtvigs skrifter*, bind 1-4; bind 3 (1952). København.
- Kjærgaard, Jørgen (2008) *Salmehåndbog*, 2. udg., bind 2: *Salmekommentarer – til salmerne i Den Danske Salmebog 2002* [2003]. København.
- Nicolai, Phillip (1599) *Frewden Spiegel deß ewigen Lebens*. Frankfurt.
- Nicolai, Phillip og Hans Christensen Sthen (1699) "Af højheden oprunden er [Wie schön leuchtet der Morgenstern]" [1599] i *Dend Forordnede Ny Kirke-Psalme-Bog. Efter Hans Kongl. Mayest. Allernaadigste Befalning, af de fornemste Geistlige i Kiøbenhafn til Guds Tieniste paa Søndagene, Fæsterne, Bededagene, og til anden Gudelig brug i Kircken, udi Danmark og Norge, af Gamle Aanderige Sange Ordentlig indrettet og Flitteligen igiennemseet, og med mange Ny Psalmer forbedret, og iligemaader efter Kongl. Befalning til Trykken befodret*. København.
- Rist, Johann (1798) "Nu velan! vær glad tilmode [Werde munter, mein Gemüthe]" [1642] i *Evangelisk-kristelig Psalmebog, til Brug ved Kirke- og Huus-Andagt*. København.
- Seidelin, David (1835) *Bidrag til Hierarkiets Historie i Danmark*. Aarhus.